T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/634
KARAR NO : 2023/360
KARAR TR : 15/05/2023

ÖZET: Çifte vatandaşlığa sahip olan davacının, nüfus kaydında *"Z. M"* olarak yer alan adının *"Zemfira Bekırova"* olarak değiştirilmesine karar verilmesi istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGI YERİNDE yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Z. M
Vekili : Av. H. Y
Davalı : Erzincan Valiliği

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı kendi rızası olmadan, Z. B olan isminin nüfus müdürlüğü tarafından Z. M olarak değiştirildiğini, çifte vatandaşlığa sahip olduğunu, pasaportunda Rus uyruklu olarak Rus ad ve soyadının bulunduğunu, ismi çocuğunun pasaportunda Z. M olarak gözüktüğünden Rusya'ya giriş yapamadığını, Rusya'ya giriş çıkışlarında çocuğunu götüremediği için sıkıntı yaşadığını ileri sürerek, adının *"Z. B"* olarak değiştirilmesine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 17/01/2022 tarih ve E.2021/415, K.2022/22 sayılı kararı**le *"... Davacının çok vatandaşlığa sahip olduğu ve yabancı ülkedeki kayıtları ile Türkiye'deki kayıtlar arasında farklılık bulunduğu ileri sürüldüğüne göre talebin, 4721 sayılı TMK'nin 27. maddesi uyarınca haklı nedene dayalı isim ve soyadının değiştirilmesi niteliğinde değil, çok vatandaşlılık halinde kayıtların tutulmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 44. maddesi, ilgili yönetmeliğin 80. ve devamı maddeleri ile Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 51 ve devamı maddeleri uyarınca kayıtlardaki uyumsuzluğun giderilmesine ilişkin olduğu, talebin açıklanan bu şekliyle idari iş ve idareye verilmiş bir görev olduğu anlaşıldığından aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur. (Benzer nitelikte Diyarbakır bölge Adliye Mahkemesi 05/02/2020/49 Esas, 2020/57 karar sayılı ilamı.)*

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

Davacının yargı yolunun caiz olmadığı anlaşıldığından HMK 114/1-b ve 115/2 maddeleri gereğince dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine... " karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

3. Davacı vekili aynı istemle bu kez idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4 . **Erzincan İdare Mahkemesi 18/10/2022 tarih ve E.2022/1519 sayılı kararı**ile, *"... davacı tarafından, her ne kadar rızası dışında kendisine Türk isim ve soyadının verildiği iddia edilmiş ise de, bu hususta dosyaya sunulmuş herhangi bir bilgi ve belge bulunmaması ve ayrıca 12/05/2018 tarihinde nüfus kaydının düzenlenmesi akabinde kimlik belgesi alarak "Z. M" ismini kullanmaya devam edip bu hususta herhangi bir itirazda bulunmamış olması dikkate alındığında, davacının işbu davadaki isteminin, 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümleri kapsamında çok vatandaşlılık halinde nüfus kayıtlarının tutulmasına ilişkin olmayıp 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca haklı nedene dayalı isim*

ve soyadının değiştirilmesi niteliğinde olduğu ve yukarıda yer verilen 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca davaya konu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; 5490 sayılı Kanun'un 36. maddesi uyarınca, davada adli yargı merciinin görevli olduğu ve mahkememizin görevsizliği sonucuna varıldığından, Erzincan 1. Asliye hukuk Mahkemesinin 17/01/2022 tarih ve E.2021/415, K.2022/22 sayılı dava dosyası da temin edilerek, 2247 sayılı kanun'un 19. maddesinegöre görevli yargı merciinin belirlenebilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına..." karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

5. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"İdari dava türleri şunlardır:

a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için ayıplan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

6. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun *"Adın değiştirilmesi"* başlıklı 27. maddesi şöyledir:

" Adın değiştirilmesi, ancak haklı sebeplere dayanılarak hakimden istenebilir.

Adın değiştirildiği nüfus siciline kayıt ve ilan olunur

Ad değişmekle kişisel durum değişmez.

Adın değiştirilmesinden zarar gören kimse, bunu öğrendiği günden başlayarak bir yıl içinde değiştirme kararının kaldırılmasını dava edebilir. "

7. *"Düzeltme"* başlıklı 39. maddesi şöyledir:

"Mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamaz."

8. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun *"Kayıt düzeltilmesi"* başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"(1) Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddi hatalar nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir.

(2) Aile kütüklerindeki din bilgisine ilişkin talepler, kişinin yazılı beyanına uygun olarak tescil edilir, değiştirilir, boş bırakılır veya silinir."

9. *"Nüfus davaları"* başlıklı 36. maddesi şöyledir.

"(1) Mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde aşağıdaki usûllere uyulur:

a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları (..) nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.

b) (Değişik: 19/10/2017-7039/9 md.) Haklı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir. Ad değişikliği hâlinde, nüfus müdürlüğü bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliğinde ise eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzeltir.

c) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder.

(2) Kişilerin başkasına ait kaydı kullandıklarına ilişkin başvurular Bakanlıkça incelenip sonuçlandırılır."

10. 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun *"Çok vatandaşlık"* başlıklı 44. maddesi şöyledir:

"Herhangi bir nedenle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan kişilerin, bu durumlarına ilişkin belgeleri ibraz etmeleri ve yapılacak inceleme sonucunda kayden aynı kişiler olduklarının tespiti halinde, nüfus aile kütüklerinde kayıtlarına çok vatandaşlığa sahip olduklarına dair açıklama yapılır."

11. Aynı Kanun'un 46. maddesine dayalı olarak çıkartılan Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin

Yönetmeliğin *"Ad ve soyadın tescili"* başlıklı 74. maddesi şöyledir:

> *"(1) Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvuruda bulunan yabancılar Türkçe ad ve soyadı alabilir. Ancak kendi ad ve soyadlarını muhafaza etmek istedikleri takdirde kişinin ad ve soyadı 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki hakkında Kanun gereğince Türk harfleri ile yazılır ve aile kütüğüne tescil edilir. Konulan ön adlar iki adı geçmemek üzere ve kısaltma yapılmadan yazılır.*
>
> *(2) Soyadı alınmasında Soyadı Nizamnamesinde belirtilen esaslar gözönünde bulundurulur. Soyadı tek kelime halinde yazılır. Ad ve soyadında çizgi, tire, nokta gibi işaretler kullanılmaz."*

12. *"Çok vatandaşlığa ilişkin bildirimlerde nüfus müdürlüğünce yapılacak işlemler ve uygulanacak esaslar"* başlıklı 83. maddesi şöyledir:

> *"(1) Herhangi bir nedenle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan ve form dilekçe ile nüfus müdürlüklerine ya da dış temsilciliklere bildirimde bulunan Türk vatandaşlarının çok vatandaşlık işlemleri nüfus müdürlüklerince yürütülür.*
>
> *(2) Bildirim üzerine nüfus müdürlüğünce, ilgili kişilerin nüfus kayıtlarında yer alan adı, soyadı, doğum tarihi ve cinsiyet bilgileri ile sahip oldukları diğer devlet vatandaşlığını gösteren belgelerde yer alan kimlik bilgileri karşılaştırılır.*
>
> *(3) Yapılan karşılaştırma sonucunda kimlik bilgilerinin uyması halinde ilgili veri giriş formu düzenlenir ve nüfus kaydına gerekli açıklama yapılır. Çok vatandaşlığa ait bildirim formuna diğer olaylar kütüğünden numara verilir ve dayanak belgeleri ile birlikte muhafaza edilir.*
>
> *(4) Kimlik bilgilerinin farklı olması halinde bu kişilerin talepleri reddedilir.*
>
> *(5) Yabancı devlet vatandaşlığının kazanılması sırasında yabancı ad ve soyadının seçildiğini gösteren yetkili makamlarca verilmiş belge ibraz edilmesi halinde, çok vatandaşlık işlemi yapılan kişinin nüfus kaydına almış olduğu yabancı ad ve soyadı da işlenir.*
>
> *(6) Çok vatandaşlığa sahip olduğu halde bu yolda bildirimde bulunmayan Türk vatandaşlarının diğer devlet vatandaşlığı ile yapmış oldukları nüfus olayları, nüfus kayıtlarına işlenmez. "*

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 15/05/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

14. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

15. Dava, davacının rızası olmadan Zemfira Bekırova olan isminin nüfus müdürlüğü tarafından Z. M olarak değiştirildiğini, çifte vatandaşlığa sahip olduğunu, pasaportunda Rus uyruklu olarak Rus ad ve soyadının bulunduğunu, çocuğunun pasaportunda Z. M olarak gözüktüğünden Rusya'ya giriş yapamadığını, Rusya'ya giriş çıkışlarında çocuğunu götüremediği için sıkıntı yaşadığından bahisle, nüfus kaydında *"Z. M"* olarak yer alan adının *"Z. B"* olarak değiştirilmesine karar verilmesi istemiyleaçılmıştır.

16. Dava dosyasının incelenmesinden, Rusya Federasyonu vatandaşı olan davacının, 18/11/2016 yılında Türkiye'ye geldiği, başvurusu üzerine 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 12/d maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunun 02/10/2017 tarih ve 2017/10881 sayılı kararı ile göçmen olarak Türk vatandaşlığını kazandığı ve 12/05/2018 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında ve *"Z. M"* olarak nüfus kaydı düzenlendiği, diğer adı ve soyadının ise *"Z. B"* olduğu bilgilerinin sicile işlendiği, ilerleyen süreçte çocuğunun pasaportunda ismi Z. M olarak gözüktüğünden, Rusya'ya giriş yapamadığı, Rusya'ya giriş çıkışlarında çocuğunu götüremediği için sıkıntı yaşadığından bahisle nüfus kaydında *"Z. M"* olarak yer alan adının *"Z. B"* olarak değiştirilmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

17. Konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile somut olay birlikte irdelendiğinde; 4721 sayılı Kanun'un 39. maddesinde, mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamayacağı hükme bağlanmış; 5490 sayılı Kanun'un 35. maddesinde, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydının düzeltilemeyeceği; 36. maddesinde, nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davalarının asliye hukuk mahkemesinde açılacağı kurallarına yer verilmiş olduğu; nüfus davalarına yönelik olarak yerleşik içtihatlarda, nüfus kütüğünde bulunan bir kaydın baştan itibaren hatalı olduğu iddiasına dayalı davaların *"kayıt düzeltme"* davası olarak kabulü ile söz konusu

hataların hükmen adli yargı yerince düzeltilmesi gerektiğinin belirtildiği; bakılan uyuşmazlığın da, Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte açıklanan kaydın düzeltilmesi kapsamında değerlendirilebileceği açıktır.

18. Bu durumda davacının işbu davadaki isteminin haklı nedene dayalı isim ve soyadının değiştirilmesi niteliğinde olduğu ve yukarıda yer verilen 5490 sayılı Kanun'un 36. maddesi uyarınca davaya konu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak; Erzincan İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 17/01/2022 tarih ve E.2021/415, K.2022/22 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B.Erzincan İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Erzincan 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 17/01/2022 tarih ve E.2021/415, K.2022/22 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

15/05/2023 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN